

המדינה רעשה. לא בגלל הממשלה, לא בגלל המיסלוגות, לא בגלל הבלבלה. אלא בגלל עניין חשוב הרבה יותר

המדינה רעשה. לא בגלל הממשלה, לא בגלל המיסלוגות, לא בגלל הבלבלה. אלא בגלל עניין חשוב הרבה יותר

לא בשל שיתוק הכנסת על-ידי קנוניה של עסקנים. אלא בשל עניין הרבה יותר חשוב, שנגע לליבו של כל אדם בישראל: כישלונם של ספורטאי ישראל באר לימפיאדה של לוס אנג'לס (ראה ע' מודים 46-47).

נערה בשם מיכל

האם "מיכל" היתה קיימת — ואולי לא היתה ולא נבראה, אלא משל היתה?

הדמות המיתורית ביותר בישראל היתה השכר צעירה — או אשה, או נערה — בשם מיכל.

אם אכן זה היה שמה. מיכל זו היא שהוריעה למיטרה שהיא חושדת שמכונת, החונה במרכז ירושלים, היא מכונת-תופת. המיטש רה התייחסה אל ההורעה כאל תורה מסיני, מיהרה למקום, פתחה את המכונת, גילתה את הפצצה ופירקה אותה. לדרבירה נמנע פיגוע שעלול היה להרוג עשרות אזרחים.

את האחריות למעשה קיבל על עצמו אירגונו של אברמס, סוכנו של נשיאסוריה ואויבו המושבע של יאסר ערפאת.

ואילו מיכל נעלמה כאילו בלעה אותה הארמה — כאילו לא היתה ולא נבראה, אלא משל היתה.

המצאה לשם חיפוי? אורח רגיל, המציל את הציבור מאסון, אינו מתבייש בכך. הוא שמח לזכות בתהילת ההכרה הציבורית. מה גם שערותה של מיכל היתה ררושה למיטרה, כפי שזו הוריעה. מהו פיתרון התעלומה?

לא היתה זאת התעלומה היחידה. לדרבירה בטלפון, חשדה מיכל במכונת הפני שחנתה בצורה עקומה. אך בירושלים, ובארץ כולה, חונות מרי יום מאות מכונות בצורה עקומה ובחניה כפולה, מפני שנהגיה נחפזים למקום כלשהו ולא מצאו חניה סדירה. מרוע התעורר החשד שלה?

היו לתעלומה כמה פיתרונות אפשריים:

● למיכל היה מידע מוקדם על הכי וונה לבצע את הפיגוע. אם כן, מניין בא לה מידע זה? האם היתה שיכית לקבוצה אחראית לפיגוע? ואם כן, האם היא בכלל יהודיה, כפי שהיה נדמה?

● מיכל חשדה במכונת מפני שראתה את יושביה, כאשר יצאו ממנה. אם כן, מרוע אינה מודה?

כינוש

בכנסת

סת אחרי ישיבת הפתיחה הח' גיגית.

כדי לבצע זאת היו זקוקים לשר תוף-פעולה מצד האיש שהיה אמור, על פי חוק, לנהל את הישיבה הראשונה: זקן חברי הכנסת. למולם הרב, נמצא האיש האירדלי למשימה זו: הר"ר יוסף בורג, מנהיג המפר"ל, שריהפנים (האחראי למיטרה ובתי הסוהר), שר הדתות והממונה על שיחות-האוטונומי.

בורג, צניקן מוחלט הדואג אף ורק להאדרת מעמדו (ראה עמודים 11-10), קיבל את הרעיון בלי בעיות. כאיש-מפלגה מוכנה, היה מעוניין — כמו קורפו ושלח — בשיתוק הכנסת, כל עוד מתנהל המשא-ומתן המורכב להקמת ממשלה חדשה. כמו קורפו היה מעוניין שהממשלה הקיימת, שהיא ממשלת-מעבר, תוכל לנהל את ענייניה ללא הפרעה וביקורת מצד הפרלמנט. כמו שחל היה מעוניין שהתככים המסובכים, הכרוכים בהקמת הממשלה החדשה, יתנהלו במחשכים, מבלי שהכנסת תטיל עליהם אור.

כך נוצרה השערוריה חסרת-התקדים — ישיבת הפתיחה של הכנסת ה-11.

כפולות מג"ב

ישיבה זו, שנערכה ביום השני שעבר (העולם הזה 15.8.84) היתה פסולה מראשית ועד סופה. בין השאר:

● היא נוהלה בידי אדם שהוא

חבר-הממשלה, דבר האסור בפירוש לפי תקנון-הכנסת, והנוגד כל הגיון דמוקרטי.

● במישטר דמוקרטי-פרלמנטי, הבכנסת עומדת מעל לממשלה ומפקדת עליה. זהו אחד מתפקידיה העיקריים. כאשר כסופה הכנסת לרצונו של חבר-הממשלה, היא הופכת לחותמת-גומי בידי השליטון, כמו במישטר קומוניסטי או פאשיסטי.

● תחת לגשת מייד לבחירת

מילה "פוטש" היא גרמנית שווייצית, ואין לה תרגום מדויק בשפות אחרות. בעברית רגילים לתרגם אותה כ"הפיכה".

כאשר מדברים על "פוטש" עולה תמונה של טנקים, המקיפים את הפרלמנט כדי לאפשר לקבוצת קצינים או למחתרת מהפכנית לתפוס את השליטון.

בישראל הוכח השבוע שאין צורך בטנקים, כדי לשתק את הפרלמנט. ניתן לעשות זאת באמצעות שורה של תרגילים מבוטרים של עסקני-מיסלוגות. ועוד דבר הוכח השבוע: ששיתוק הכנסת אינו מעורר התרגשות ציבורית. ההתעניינות מוגבלת לציבור קטן.

קנוניה כפולה

הפיכה נגד הכנסת ה-11 בוצעה עוד לפני שנכנסה לתפקידה. ניצחו עליה שני ה"מאכערים" של הליכוד והמערך: חיים קורפו ומשה שחל.

לפני כינוסה של כנסת חדשה מקובל להקים "ועדה מסדרת" בלתי-רישמית, המורכבת מחברי כל הסיעות. ועדה זו, האמורה לשקף את הרכב הכנסת, כפי שנבחרה, מכינה את כינוס הכנסת.

קורפו-אשחל-דאנו להקים ועדה מסדרת, שאינה משקפת את הכנסת נאמנה. לשם כך הוציאו, בתירוצים תפלים, כמה מן הסיעות מוועדה.

לאחר מכן ניגשו לעשות את ההיפך מן המשימה שהיתה מוטלת עליהם: הם תיכננו את אי-הפעלתה של הכנסת.

לשם כך הכינו סדריוס ליישיבה הראשונה, שהיתה צריכה להתכנס על-פי חוק. עיקר דאגתה היתה לעשות שני דברים, שאין להם תקדים בהיסטוריה הפרלמנטרית הישראלית:

● למנוע את בחירתו של יושב-הראש הכנסת.

● למנוע את הפעלת הכני

חבר-הממשלה, דבר האסור בפירוש לפי תקנון-הכנסת, והנוגד כל הגיון דמוקרטי.

במישטר דמוקרטי-פרלמנטי, הבכנסת עומדת מעל לממשלה ומפקדת עליה. זהו אחד מתפקידיה העיקריים. כאשר כסופה הכנסת לרצונו של חבר-הממשלה, היא הופכת לחותמת-גומי בידי השליטון, כמו במישטר קומוניסטי או פאשיסטי.

תחת לגשת מייד לבחירת

לשם כך הכינו סדריוס ליישיבה הראשונה, שהיתה צריכה להתכנס על-פי חוק. עיקר דאגתה היתה לעשות שני דברים, שאין להם תקדים בהיסטוריה הפרלמנטרית הישראלית:

● למנוע את בחירתו של יושב-הראש הכנסת.

● למנוע את הפעלת הכני

לשם כך הכינו סדריוס ליישיבה הראשונה, שהיתה צריכה להתכנס על-פי חוק. עיקר דאגתה היתה לעשות שני דברים, שאין להם תקדים בהיסטוריה הפרלמנטרית הישראלית:

● למנוע את בחירתו של יושב-הראש הכנסת.

● למנוע את הפעלת הכני

לשם כך הכינו סדריוס ליישיבה הראשונה, שהיתה צריכה להתכנס על-פי חוק. עיקר דאגתה היתה לעשות שני דברים, שאין להם תקדים בהיסטוריה הפרלמנטרית הישראלית:

● למנוע את בחירתו של יושב-הראש הכנסת.

● למנוע את הפעלת הכני

ח"כ קורפו
דרוש בור גמור

את הכנסת או לנהל את פעויה.

● לא היה קיים אדם שהיה מוסמך למלא שורה ארוכה של תפקידים חוקיים, כגון מילוי מקומו של הנשיא בשעת-הצורך.

כל זה היה נוח לשתי המיסלוגות הגדולות, שהיו עסוקות במישחיתן הקואליציוניים המסוככים. הן היו מעוניינות שמקום יו"ר-הכנסת יישאר ריק, כדי שיהווה אסימון נוסף על שולחן הרולטה הקואליציונית. גם המערך וגם הליכוד התכוננו למכור תפקיד זה כפרס נוסף לאחת המיסלוגות. תמורת תמיכה בקואליציה זו או זו.

היה דרוש בור גמור, כמו חיים קורפו, כדי להגיד זאת בפה מלא. הוא טען כי אסור לבחור ביו"ר הכנסת, כל עוד אין ממשלה — וממילא יש לדחות את הבחירה. מובן שההיפך הגמור הוא נכון: כל כנסת בוחרת את היו"ר שלה ביומה הראשון, ורק אחר-כך היא ניגשת לתהליך של הרכבת הממשלה הבאה. כלומר: יו"ר הכנסת נבחר תמיד בשעה שאין ממשלה קבועה, כאשר שולטת במדינה ממשלה שנבחרה בימי הכנסת הקודמת ("ממשלת מעבר").

הרעיון שתפקיד יו"ר הכנסת הוא חסירה במקומו הקואליציוני פסול מניקרו. כי הוא הופך את הכנסת כולה לגוף המשועבד לממשלה. העיקרון

היושבר-ראש, כפי שכל כנסת חדשה חייבת לעשות לפני כל דבר אחר, אחרי השבעת חברי-הכנסת, מנע בורג את בחירתו. הוא רצה להמשיך ולנהל את הכנסת בעצמו.

● בניגוד להוראות התקנון, מנע בורג באופן שרירותי מחברי-הכנסת, שביקשו לשנות את סדר-היום כדי לתקן גם זה, להעלות את הצעותיהם. תחת זאת נתן לגאולה כהן להעלות הצעה מקושקשת לסדר היום על מצב יהודי-ברית-המועצות.

על-פי התקנון, יכול כל חבר-כנסת להציע הצעה לסדר הישיבה. אחרי שהודיע על כך בכתב ליו"ר, ניתן למציע להשמיע את ההצעה מעל הדוכן. בורג התעלם מחובה זו וסתם את הפה לחברי-הכנסת מתי פלד ומוחמד מיעארי.

● בורג נעל את הישיבה מבלי לקבוע תאריך לכינוסה מחדש.

כך נוצר מצב שלא יתואר במדינה דמוקרטית: הכנסת יצאה מכלל פעולה, כאילו נתפס הבניין עליידי פלוגה של צה"ל או מישמר-הגבול.

אסימון למישחקים

כל 10 הכנסות הקודמות, נבחר היו"ר בישיבה הראשונה של הכנסת החדשה. הדבר היה כה מובן

בישראל אין צורך בקבוצת קולונלים כדי לשתק את הכנסת — לשם כך די בשלושה עסקני-מיפלגות

של הפרדת הרשויות מחייב דווקא את ההיפך: שלא תהיה שום זיקה בין בחירת יו"ר-הפרלמנט ובחירת הממשלה, שהיא הרשות המבצעת.

דלתות פתוחות

● תכן שהמצב של שיתוק הכנסת היה נשאר על כנו במשך זמן ניכר, אלמלא נקטה הרשימה המתקדמת לשלום ביוזמה מכרעת: היא פנתה לבית-המישט הגבוה לצדק.

● בעתירה, שנוסחה על-ידי המישטן המברקי, אביגדור פלדמן, ממישרדו של עורך-הדין אמנון זיכרונ, ביקשה הרשימה שבג"ץ יורה על שני צעדים:

● סילוקו של בורג מתפקיד היו"ר הזמני, בגלל היותו חבר-הממשלה.

● בחירה מיידית של יו"ר קבוע לכנסת.

לא היה לאיש ספק כי עתירה זו אכן תצליח. בורג, שנוכח לדעת כי הקרקע נשטמת מתחת לרגליו, נקט בטקטיק אופייני: הוא העמיד פני תם, פנה אל היועץ המישטני לממשלה, יצחק זמיר, בבקשה שיחווה את דעתו.

● זמיר לא היה זקוק לזמן רב כדי להשיב. הוא קבע, בעקיפין, שהרשימה המתקדמת צורקת בעתירתה

מאליו, עד כי לא נקבע בחוק מפורש. ליו"ר הכנסת יש שתי קבוצות של תפקידים חשובים:

● הוא המכנס את הכנסת וקובע את סדר-היום שלה, ואחראי לעבודת הבית.

● הוא ממלא תפקידים לפי כמה וכמה חוקים. למשל: הוא ממלא את מקומו של נשיא-המדינה בהיעדרו, מעניק רישיונות להפגנות ברחבי הכנסת, קורא בשעת הצורך למיטרה להגנה על הכנסת (בררד-כלל אין למיטרה הרשות להיכנס לתחום הכנסת), ועוד.

לזקן חברי-הכנסת אין אף אחת מן הסמכויות האלה. למעשה, על-פי חוות-הדעת המאלפת של היועץ המישטני של הכנסת, צבי עינבר (מי שהיה הפרקליט הצבאי הראשי), אין לו שום סמכות חוץ מאשר ניהול הישיבה הראשונה של הכנסת, עד לבחירת היו"ר.

כך יצר המשולש שחל-קורפו-בורג מצב חסרת-תקדים וללא-נשוא:

● הכנסת לא תיפקדה לחלוטין. היא גם לא היתה בפגרה (כי איש לא החליט על כך). היא פשוט יצאה מכלל פעולה, והשאירה אחריה חלל ריק.

● לא היה מי שמוסמך לבכנס

ח"כ אבן
לא להשאיר תקוע